

HAJDUFÖLD

Előfizetési ár helyben és vidéken 1 óra 200 K.
(Egy hónapnál hosszabb időre előfizetést nem fogadunk el)
Egyes példány hétköznap 10 K, vasárnap -- K.

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
Megjelenik hétfő kivételével minden nap
Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-43. SZÁM.

A jóvátétel csődje

A legutóbbi napokban szinte katasztrófális zuhanás mutatkozik a francia frank világpiaci értékelésében. E jelenség magyarázatául a legkülönfélébb híresztelések járnak szájról-szájra, amelyek közül a legtöbb hír azzal okolja meg a frank zuhanását, hogy az a politikai ellentét, amely Franciaország és Angolország közt fenáll, a legközelebbi időben teljes szakadásra vezethet a két állam között.

A francia frank zuhanása pedig tisztán közgazdasági okokra vezethető vissza s az okok között egyáltalán nem szükséges politikai momentumokat keresni. Ez a zuhanás egyenes következménye a márka romlásának.

A versaillesi békeszerződés jóvátétel címén tudvalevőleg óriási terheket rótt ki Németországra, amelyeket képtelen megfizetni. A márka romlásának oka közvetlenül az volt, hogy a havonként esedékes jóvátételi részletösszegek fizetésére Németországnak minduntalan külföldi valutákat kellett vásárolni. A vásárláshoz szükséges pénzt csupán a bankjegyprés igénybevételével tudta előteremteni. Az így beállott infláció fokról fokra rontotta a márkát, amíg egészen a mai 6% kurzusig zuhant.

Természetes, hogy minél rosszabb a márka, annál kevesebb kilátása lehet Franciaországnak arra, hogy a Németországgal szemben felállított jóvátételi követeléseit behajtsa. Ma már úgy látszik, Angolország is világosan látja, hogy Németország fizetni képtelen. Minthogy pedig a francia költségvetés bevételeinek egyik legfontosabb tétele a német jóvátételi összeg, egészen világos, hogy mihelyst ez az összeg elmarad s Franciaországnak arról le kell mondania, ez a tény, ennek egyenes következményeképpen azt vonja maga után, hogy a francia államháztartás deficitese helyzetbe kerül.

Az így előálló deficitet viszont addig is, míg Franciaország más pénzügyi rendszabályokat életbe nem léptet, főképen inflációval tudják fedezni. Az infláció romboló hatását pedig meg kell vázolni, hiszen előtünk áll Oroszország, Lengyelország, Ausztria, Csehország és saját magunk sivalmas példája. Egészen bizonyos tehát, hogy a francia frank mindaddig zuhanni fog, amíg Franciaország valami radikális pénzügyi rendszabályhoz nem nyúl s amíg a versaillesi béke gyilkos politikáját folytatja. Franciaország ugyanis a jóvátételt néhány évre azzal akarta biztosítani, hogy a legyőzöttek jóvátételi összegeiből fog élni.

A francia frank zuhanása mintha derengése lenne annak a felismerésnek, hogy a békeszerződések pártját a gazdasági élet kikerülhetetlen törvényei tépik szét, mert a

mai világ gazdasági kríziséből csupán egy kivezető út van: az összes emberek többtermelése. Ezt a többtermelést mindaddig nem lehet elérni, amíg egyik állam valutáris fölényével megsemmisítheti a gyengébb valutájú állam gazdasági életét.

Az egész világ pénzügyeinek nemzetközi rendezése egyre elkerülhetetlenebbül áll elénk. Ez pedig csak az esetben lehetséges, ha a békeszerződések alapos revíziójára mindkét részről hajlandóság mutatkozik.

A márka sorsa és a jóvátétel

Páris, nov. 8. (A Hajduföld bécsi tudósítójának telefonjelentése.) Az utóbbi napokban mérsékelt felfogás kezd kialakulni a német kérdésben. A francia lapok egyhangulag azt írják, hogy Németországgal szemben meg kell találni a megériés útját. Ennek legnagyobb akadálya a márka drésése, amely még a mérsékelt irányú lapok felfogása szerint is hosszú időre utjában áll a megoldásnak.

Mussolini külügyminiszter marad

Róma, nov. 8. Állítólag megbízható forrásból származó értesülés szerint Mussolini miniszterelnök bizonyos ideig még nem szándékozik külügyminisztert kinevezni, hanem saját maga kívánja a külügyminiszteriumot ellátni, hogy a miniszteriumot energikusabb törekvésségre készítse. Diplomáciai körökben arról is beszélnek, hogy Mussolini személyesen vesz részt a lausannei értekezleten, amennyiben a többi szövetségesek külügyminiszterei megjelennek azon.

Róma, nov. 8. A mai minisztertanács elsősorban pénzügyi és gazdasági kérdésekkel foglalkozott. A magánkézre kerülő deficitese állami vállalkozások között van elsősorban a telefonüzem. Tanulmányozták a vasutaknak magánkézbe való átadásának kérdését is.

A minisztertanács foglalkozott végül a királyi gárdisták és carabinieri létszámával is.

Azt tervezik, hogy a carabinieri létszáma ne haladja meg a negyvenezretet.

A fascizmus a magyar politikában

A koncentráció és a fascizmus

Budapest, nov. 8. A liberálisabb nem tud belenyugodni abba, hogy a fajvédelmi gondolatot képviselő keresztény koncentráció folyását nagyobb diadalokat arat és erősödik. Újabb és újabb körömfönt mesterkedésekkel próbálja aláaknázni a keresztény meggyőződésű magyar politikusok hatalmas szervezkedését és igyekszik ellentéteket szítani annak tagjai között.

Legszívesebben és legszívesebben mégis ahhoz a teljesen alaptalan állításhoz tér ismételtén vissza, hogy a koncentrációs szervezkedés a kormány ellen irányul. Ennek az állítászón együgyű mesterkedésnek legújabb fázisa az, hogy a liberális radikális lapok a koncentrációt mostanában állandóan azonosítják az ugynevezett magyarországi fascisták táborával.

Ez a szánalmas machináció azonban épen úgy eredménytelenül fog jární, akárcsak a baloldali sajtó több furfangos fogása, amellyel éket akar verni a keresztény koncentráció és a kormány közé.

A kormány nagyon jól tudja, hogy az ugynevezett magyar fascisták tábor a mai formájában semmi más, mint egyéni érvényesülést kereső néhány ellenzéki politikusnak esirában levő jelentéktelen akciója. A mostani magyarországi fascizmus mögött sem tömegek nem állanak,

sem az olaszországi fascizmussal nincsen összeköttetésük. Nincsen ennek a szervezkedésnek az ébredő magyarok hatalmas szervezetehez sem semmi köze, amely épen a keresztény magyarság érdekét képviseli és épen a kormányt támogató keresztény koncentráció mögött áll.

Az egységes párt értekezlete

Az egységes párt rendezheti hétfőn, szerdán este 6 órakor a képviselők nagyszámú gyűlést össze a pártkörben. Az összejövetelen a kormány tagjai közül résztvettek Bethlen István gróf miniszterelnök, dr Kállay Tibor pénzügyminiszter, Rakovszky Iván belügyminiszter, gróf Klebelsberg Kuno kultuszminiszter és Daruváry Géza igazságügyminiszter.

Formális pártértekezlet nem volt, a képviselők csak kisebb csoportokba verődve beszélgettek egymással. A legnagyobb csoport Mayer János meghatalmazott miniszter körül képződött, aki mostanában tért vissza Rómából és előadta az olaszországi eseményeket. Általános véleménynek az alakult ki, hogy a fascizmussal, mint erkölcsi és nemzeti alapra álló felfogással szemben, csak rokonszenvvel viselhetik minden józanul és hazafiasan gondolkozó ember, azonban egyelőre ezzel szemben állást nem foglalnak, hanem bevárják a további fejleményeket.

A Keresztény Nemzeti Egyesülés pártjának szerda esti klubnapja élénk érdeklődés mellett folyt le, bár a képviselők nagy része távol van a fővárostól. — A megjelentek között hosszabb időt töltött Vass József népjóléti miniszter is. A megjelent képviselők fesztelen beszélgetést folytattak az aktuális politikai helyzetéről, azonban formális értekezlet ez alkalommal nem volt.

A nemzetgyűlés

legközelebbi ülésére vonatkozólag úgy értesülünk, hogy a nemzetgyűlés 16 án formális ülést tart, amelyen megállapítja a legközelebbi ülés napirendjét, amely 21-én lenne s melyen a mérnöki rendtartásról szóló javaslatot fogják letárgyalni.

A miniszterelnök beszámolója

Gróf Bethlen István miniszterelnöknek hódmezővásárhelyi útjára vonatkozólag azt az értesülést nyertük, hogy a miniszterelnök nem 12-én, mint eredetileg tervezve volt, hanem 19-én utazik le Hódmezővásárhelyre.

A miniszterelnököt utjában a kormány több tagja s az egységes párt képviselői közül is sokan elkísérik.

A miniszterelnökségen ma Bethlen István gróf miniszterelnök reggel fél 9-től a délutáni órákig különböző közgazdasági és politikai természetű tárgyalásokat folytatott. A kormány részéről ezen a tanácskozáson csupán Kánya Kálmán meghatalmazott miniszter a külügyminiszterium ezidőszerű vezetője vett részt.

Az új bajor miniszterelnök

München, nov. 8. Az országgyűlés ma délutáni ülésén megválasztották az új miniszterelnököt. A három koalíciós párt, a bajor néppárt, a gazdaszövetség és a középpárt együttesen miniszterelnöknek Knilling dr volt kultuszminisztert jelölte. Az országgyűlés nagygyűlésén leadott 143 szavazat közül Knilling 86 szavazatot kapott, 54 szavazólap üres volt, 3 szavazat pedig szétforgácsolódott. Az üres szavazólapokat a szociáldemokrata és demokrata párt tagjai adták le.

A magyar jóvátétel

Budapest, nov. 8. Ma este utazott el Párisba Korányi Frigyes báró, hogy a jóvátételi ügyekben a jóvátételi bizottság tagjainak rendelkezésére álljon. Korányi Frigyes báró ezáltal előreláthatólag hosszabb ideig marad Párisban. A körülbelül két hetes itthonartózkodását arra használta fel, hogy adatait kiegészítse, másrészt számos államháztartási kérdésben hiteles betekintést nyerhesen. Korányi kiutazásával kapcsolatban újból felvetődik a jóvátételi kérdés, amint már több ízben közöltük, ez a dolog még az előkészítés stádiumában van.

A felkelők emléke

Budapest, nov. 8. A müegy temi segélyegylet *Vamosi Tibor* és *Losonczy Antal*, a nyugatmagyarországi harcokban elesett két müegytemi hallgatónak, továbbá *Littke Jenő*nek, a tavalyi müegytemi robbanás áldozatának emlékére készített emléktáblákat ma délelőtti ünnepélyesen leplezte le. A leplezésen a Kormányzó rövid beszédet mondott:

— Megilletődve állok három magyar ifju lélek emléktáblája mellett. Kettő közülök a haza oltárára tetto ifju életét, a harmadik a lelkes kötelességteljesítésnek esett áldozatul. A visszaemlékezés az ő nemes példájukra tartsa ébren az ifjuság lelkesében a hazaszeretetnek ez a kötelességteljesítésnek érzetét.

Ezután megadta a jelt az emléktábla leplezésére. Ezután *József főherceg* helyezett rövid beszéd kíséretében koszorút az emléktáblára. A leplezési ünnepély az ifjuság lelkes éljenzésével fejeződött be.

A Baross-szövetség kongresszusa

Mint már jeleztük, november 18-án és 19-én tartja meg a Baross-szövetség országos kongresszusát, melyre már lázasan folynak az előkészületek. Ez lesz az első országos tanácskozása a keresztény magyar kereskedőknek, iparosoknak és őstermelőknek, amelyen a most felszínre levő legfontosabb gazdasági kérdések egész sorozata kerül megvitatás alá.

Ezen kérdések kellő megvilágítására a Baross-szövetség hozzáértő, főként a praktikus életben működő szakembereket kért fel s egyben meghívta az érdekelt miniszteriumokat s hatóságokat is, hogy közvetlenül szerezzenek tudomást a keresztény termelősztyák küzdőinek kívánásáról.

Az előadók közül dr *Allenburger Gyula*, a Magyar Nemzeti Gazdasági Bank igazgatója a bank és hitelkérdésekről fog előadást tartani, *Cziegler Arnold* építész az építkezési válságból való kibontakozásról, dr *Kertész István* a belső telekvásárlások reviziójáról, dr *Kossalka János* a szabadkereskedelem kérdéséről, *Farkas Elek*, a Baross-szövetség helyettes igazgatója ipari ügyekről fog értekezni.

Fel van véve még a program keretébe az iparengedélyek reviziója, zúgkereskedelem, vámcsalások stb. s az áruzsora kérdésének megvitatása.

November 18-án este a vendégek tiszteletére bankett, utána pedig táncmulatság lesz az Arany Bika disztermében.

A postatakarék és az utódállamok

Budapest, nov. 8. A m. kir. külügyminiszteriumban aláírták azt az egyezményt, amely a m. kir. postatakarékpénztárnak az utódállamok állampolgáraival szemben fennálló tartozásaiaval összefüggő kérdéseket rendez. A lengyel és az osztrák, valamint a román kormány részéről az aláírás később fog megtörténni. Az egyezmény szerint a postatakarékpénztár tartozásainak kiegyenlítésére meghatározott összegű olyan értéket fog az érdekelt államoknak átengedni, amelyek a tárgyalások során a fedezetre legalkalmasabbnak találtak. Az egyezmény végrehajtására természetesen csak az egyezmény ratifikálása után kerülhet a sor.

Polgármester és városatyia választás előtt

Debrecen város jog- és pénzügyi bizottsága tegnap délután foglalkozott gróf *Dégenfeld József* és társainak a polgármester állás betöltése és *Baltazár Dezső* dr és társainak a városatyia választások kiírása érdekében tett beadványával.

A beadványokat *Vass Károly* dr tanácsnok, előadó ismertette. Javasolja, hogy gróf *Dégenfeld József* és társainak azon indítványát, miszerint a négy év óta üresedésben levő, polgármesteri állás még ez évben betöltsék, fogadják el s mivel a jelenlegi helyettesítési rendszer mellett a város érdeke veszélyeztetve van, javasolják a közgyűlésnek, miszerint intézzenek felíratott a belügyminiszterhez, illetőleg a kormányhoz, hogy adják meg az engedélyt arra, miszerint *Debrecen város törvényhatósági bizottságának közgyűlése a polgármesteri állást választás utján betöltsék.*

Javasolja, hogy az ezirányú felíratot *küldöttség vigye fel a belügyminiszterhez.*

Márk Endre javaslatára egy három tagú bizottságban állapodott meg a bizottság, amelynek tagjai gróf *Dégenfeld József*, *szeptéteri Kun Béla* és *Jóna János*. A háromtagú küldöttséghez azonban mások is csatlakozhatnának, ha akarnak. A bizottság ilyen irányú előterjesztést tesz a közgyűlésnek.

A kemalisták elfoglalták a semleges zónát

A szultán egy angol hadihajóra menekült

Páris, november 8. Maltából jelent a Havas ügynökség: Jó forrásból származik az a hír, hogy a törökök a lausannei konferencián a következő új követelésekkel akarnak fellépni:

1. Át kell adni a törököknek *Mytiléne* és *Chios* görög szigeteket.

2. Törökország maga kívánja intézni államadósságait.

London, nov. 8. Konstantinápolyi jelentések szerint *Kemal pasa* a mudániai értekezlet óta eltelt időt arra használta fel, hogy a török haderőt átcsoportosítsa. A görögöktől elfoglalt ágyukat átalakították és ma már a nacionalista tüzéség teljes gyakorlatlalt bír a zsákmányolt fegyverek kezelésében. Megbízható jelentések szerint *Kemal* a török hadsereget összevonta az új semleges zóna határára.

Az angorai kormány merész és vakmerő fellépése azt mutatja, hogy a kemalista kormányfőriak határozott hangját a háttérben jelentékeny és nagyszélyű fegyveres eők támogatják.

A kemalisták Konstantinápoly közgazgatását egy ügyes államcsíny-nyel magukhoz ragadták.

A londoni lapok egyértelműen sürgetik a szövetséges hatalmak egyöntetű és haladéktalan fellépését az angorai kormány újabb törekvéseivel szemben. Egyértelműleg megállapítják, hogy a *mudániai egyezmény máris holt betű, amelynek semmi értelme sincsen.*

Konstantinápoly, nov. 8. (Havas). *Izmed* basa megérkezett Konstantinápolyba, Perában csend uralkodik. A keresztény és mohamedán lakosság, valamint a külföldi testületek aggodalommal tekintenek az események elé.

Izmed pasa angorai külügyminisztert még a mai nap folyamán a szövetséges megbízottak elé fogják

A városatyák

Ezután *Baltazár Dezső* és társainak azon indítványával foglalkozott a bizottság, hogy a választott törvényhatósági bizottsági tagok helyét, akiknek a mandátuma már 1921. októberben lejárt, választás utján töltsék be.

Vass Károly előadó kifejtette, hogy összesen 93 választott tagja van a közgyűlésnek, akiknek mandátuma a meghosszabbítás ellenére is 1921. októberében lejárt. Halálozás, lemondás, eltávozás következtében 20 hely üresedett meg.

Javasolja, hogy a bizottság olyan értelemben tegyen előterjesztést a közgyűlésnek, miszerint csak a megüresedett 20, választás utján betöltendő törvényhatósági bizottsági tagságra kérjék a választás elrendelését az 1914. évi választói névjegyzék alapján.

Márk Endre szintén ilyen értelemben szólal fel.

Vásáry István szerint ez nem állhat meg, vagy az összes tagságra helyet újra betöltik, vagy marad minden a régiben.

A bizottság az előadói javaslatot fogadja el, vagyis csak a husz megüresedett tagságra kéri a választás elrendelését az 1914. évi választói névjegyzék alapján.

hogy immár *Harrington* angol parancsnok is elismerte, hogy a kemalista csapatoknak a semleges zónába való belérése nem szorított egyes pontokra, hanem minden fontosabb stratégiai pontot megszálltak. E szerint a semleges zónának már csak emléke van meg, úgy hogy sürgősen szükséges volt annak, hogy katonai intézkedéseket fogadjon a katonai bizottság.

„Verböczy” estély

A Debreceni Magyar Királyi Tiszta István Tudományegyletem *Jogi Karának* „Verböczy” Bajtársi Egyesülete 11-én este fél 9 órai kezdettel a volt Arany Bika mozgószínház helyiségében jótékony célú művészeti rendezést rendez a következő műsorral:

1. Nyitány, Előadja Magyar Imre zenekara. 2. Zrínyi Ilona nikodémiai lakomája. Melodráma. Szavalja Enyedy Imre levele bajtárs, zongorán kíséri Toth Erzsike urleány. 3. Wieniawszky: a) Moszkvai emlék. b) Keleti fantasia. Hegedűn előadja *Páricsy Pál* hegedűművész. 4. Esküdjétek! Szavalja ifj. *Radetzky László* levele bajtárs. 5. *Murai Károly*: Virágfakadás. Vigjáték 1 felvonásban, Szemeiyei: *Kovács Péter*—*Papay József* levele bajtárs, *Marta*, neje—*Szathmáry Rózi* urleány, *Nelly* unokahuga—*Györfy Klára* urleány, *Odón* unokaöccse—*Simon László* II. gimn. o. t. *Laci*—*Gálly Endre* levele bajtárs, *Kati*—*Török Erzsébet* urleány. 6. Szavai Erdődi *Lili*, a Csokonai színház művésznője. 7. Modern tánc. Lejti *Fáby Baba* urleány, zongorán kíséri *Papp Olga* urleány. 8. *Bihary*—*Zsádványi*: Primitív magyar. Hegedűn előadja *Páricsy Pál* hegedűművész. 9. *Abrányi Emil*: A magyar nyelv. Szavalja *Gálly Endre* levele bajtárs. 10. Ne csüggedj magyar. Dialóg. Előadják *Gabala Ibolyka* urleány és *Enyedy Imre* levele bajtárs. A jótékony célra való tekintettel felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a „Verböczy” Vezérsége. Jegyek előre válthatók *Springer József* könyvkereskedésében, *Piac-u. 38.*, az egyesület tagjainál és szombaton este a pénztárnál.

Hazatért orosz hadifogoly

Tegnap beszéllitották a debreceni kir. törvényszék fogházába *Kabódi Lajos* nyírmedgyesi, hazatért orosz hadifoglyot, aki a falusi lakosok előtt kommunista tanokat hirdetett s többek között a következőket mondotta: — A magyarországi kommunisták ott követtek el hibát, hogy uralmuk alatt nem gyilkolták le az urakat, mert akkor megtarthatták volna a hatalmat épen úgy, mint az oroszok. De csak kerüljünk újra uralomra, akkor kipótoljuk a mulasztást s én magam járok elől jó példával.

Preineszberger Jenő vízvészlőbíró kihallgatása után előzetes letartóztatásba helyezte az igazgató hadifoglyot.

Monarchista kongresszus

Bécs, nov. 8. Legitimista körökből vett értesülés szerint november közepén Európa monarchistái kongresszusra ülnek össze *Parisban*. A párisi monarchista kongresszusnak az a célja, hogy a különböző országok legitimistái egységes magatartásban és akcióban egyezzenek meg. A nyugati államok, főleg Franciaország monarchistái ezenfelül hathatósabban akarják támogatni a közép-európai államok legitimistáit.

Reálpolitikai jelentősége természetesen ennek a mozgalomnak nincsen, azonban mégis meg kell emlékezni róla, nagyobb bonyodalmakat okozhat. A kongresszus megkezdését november 19-re tervezik.

— A szerbek korlátozzák a külföld felé való forgalmat. Belgrádból jelentik: A közlekedésügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint a zágrábi vasuti direkción területén a külföld felé irányuló forgalmat korlátoztatja.

HIREK

1922 november 9. (Csütörtök)

Prot. Tivadar. Kath.: Tivadar.

Egyetemi Könyvtár nyitva d. u. 9-1-ig d. u. 2-6-ig.

Csokonai-színház este fél 8 órai kezdettel "Boccaccio" operett. C) bérlet.

A Népszerű Főiskolai Tanfolyam előadást tartanak dr. Tankó Béla és dr. Hankiss János egyetemi tanárok a kollégiumban.

A volt harminckilences gyalogezred tisztjeinek összejövetele az Albert-féle Belvárosi Étteremben este fél 9 órakor.

Közgyűlés. Ma, csütörtökön délután fél 5 órakor kezdődik a Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadó Vállalat Rt. rendkívüli közgyűlése a Kereskedő Társulat disztermeben (Piac-utca 8. sz. I. emelet). Ezen a rendkívüli közgyűlésen az alapszabályok 13. és 16. §-ai értelmében a jelenlévő részvényesek, akik részvényeiket e héten hétfőn délig letették a vállalat hivatalos helyiségében, határozni fognak tekintet nélkül a megjelentek számára a napirendre kiűzött tárgyakban.

Bajnoki gyorsíró verseny. A Debreceni Gyorsírók Társasága decemberben nagyobb szabású helyi versenyt rendez a legalacsonyabb 120 szotagos foktól kezdve a legmagasabb, paramenti fokig a „Debreceni gyorsíró bajnoka 1923 évre” címért. Minden fokozat nagyobb pénzügyi jutalmat fognak kiosztani. A gyorsíró egyesület a versenyre való trenírozás céljából, de meg azért is, hogy a debreceni gyorsíróknak alkalmuk legyen képességüket fejleszteni, hetenként gyakorló órákat rendez, amelyek dr. Vas Károly tanácsnok kitűnő vezetése alatt fognak állani. A gyakorló órák teljesen díjtalanok és azon azok is résztvehetnek, akik nem óhajtanak versenyezni.

A Szt. Erzsébet Egyesület vezetősége tudatja mindazokkal, akik az egyesület által rendezendő tanfolyamokra jelentkeztek, hogy a tanfolyamok közül a kalaptanfolyam ma, csütörtökön délután megkezdődik. Ezen ezért a kalaptanfolyamra jelentkezettek csütörtökön délután 3 órakor a róm. kath. főgimnázium pedellusánál jelentkezzenek.

Kaposy József meghalt. Kaposy József író, tudományegyetemi könyvtáros, a Szent István Társulat egykori igazgatója, a legkiválóbb magyar Dante-kutató, ma éjszaka József-körút 77. szám alatti lakásán 59 éves korában hosszú kínos szenvedés után szívbajban elhunyt. Kaposy József számos nagy munkával ajándékozta meg a magyar irodalmat, közte a legnevezetesebb: Dante Magyarországon című hatalmas műve, valamint Assisi Szent Ferenc Fiorretti fordítása, amely elé nagyértékű tanulmányt írt. A Dante centennárium alkalmával tavaly ő rendezte Budapesten azokat a nagyszabású Dante-ünnepségeket és azt a gyönyörű Dante-kiállítást, amely a magyar kulturának az egész művelt világon diadalt és dicsőséget szerzett.

November 15-ig kell a földadót befizetni. A városi adóhivatal értesíti az adózó közönséget, hogy a földadó befizetésének határidejét a pénzügyminiszterium november hó 15-ig meghosszabbította. Azon adózó, aki befizetését november hó 15-ig nem teljesíti, nemcsak a kedvezményektől esik el, hanem negyedévenként 20%-os pótlékokat, sőt 6, illetve 10%-os végrehajtási költséget is tartozik fizetni.

Panaszok a világitási vállalatra

A jog- és pénzügyi bizottság ülése

Debrecen város jog- és pénzügyi bizottsága tegnap délután dr. Vargha Elemér tb. főjegyző elnöklété alatt ülést tartott a bizottsági tagok élénk érdeklődése mellett.

A bizottság elsőnek a Debreceni Textilarugyár Rt. azon kérelmével foglalkozott, hogy részére közeletvámmentesség engedélyeztessék. A bizottság javasolja a közgyűlésnek, hogy — méltányolva a textilyár nemzetgazdasági fontosságát és hasznát Debrecenre nézve is —, a textilyárnak 10 évre az ipar üzéséhez szükséges nyersanyagok és kögyartmányokra közeletvámmentességet engedélyezzen.

Az ebadó

A bizottság az ebadónak a következő módon való felemelését javasolja a közgyűlésnek: hasznos kutyák ebadóját 4 koronáról 100 ra, vadászkutyáét 12-ről 250 re, luxus kutyáét 24-ről 1000 koronára. A gyeptesterok által elfogott kutyák élelmezési költségét egy napra 30 fillérről 10 koronára, kiirtási díját 1 koronáról 20 koronára, gondozási díját 30 fillérről 10 koronára, kutyabárca kiállítási díját 30 fillérről 10 koronára javasolja felemelni a bizottság.

Erdősítés

Pártólól terjeszti a bizottság a közgyűlés elé az erdőgazdasági bizottság javaslatát a nagyecerei és guti erdőgondnokság kezelése alatt levő erdőket illető új rendszerű gazdasági tervre vonatkozólag, Viskry István azon módosításával együtt, hogy a főlgyfák helyett lehetőleg akacot ültessenek.

Adomány a baromfiállításra

A bizottság javasolja a közgyűlésnek, hogy a Keletmagyarországi Galamb- és Baromfityénészti Egyesület részére, amely közelesen országos kiállítást rendez Debrecenben, 10 ezer korona adományt szavazzon meg: ötezret a kiállítás költségeinek fedezésére, ötezret díjakra.

Földadómentesség

Pártólól terjeszti a közgyűlés elé a bizottság Szeged város azon átiratát, hogy feliratban kérjék a kormánytól s a nemzetgyűléstől, miszerint a törvényhatóságok, egyházak és iskolák földbirtokai mentesíttessenek a földbirtokreform rendelkezéseinek hatálya alól.

Forgatókeemelés

A bizottság javasolja a közgyűlésnek, hogy a világitási vállalat forgatókéje 40 millió koronáról 70 millióra emeltesse fel, mivel csak így tartható fenn a világitási vállalat üzeme.

Márk Endre kifogásolja a világitási vállalati üzemszolgálatást. Sok a zavar, a hiba, nincs rendes áramszolgálat. Hibáztatja, hogy egyes nagyobb cégektől, sőt maganosoktól is előleget kért a világitási vállalat.

Fejér Ferenc, Juhász Nagy Ignác hasonló értelemben szólaltak fel s kifogásolták a világitási vállalat üzemszolgálatát. Sokkal rosszabb a helyzet Rimandóczy alatt, — mondták — mint volt az elődje alatt.

A bizottság jegyzőkönyvbe vette az elhangzott panaszokat.

Az ülés 6 órakor ért véget.

Az építkezés a lakásínség megoldása

Az építkezés pangása egyik leg-súlyosabban latba eső válsága jelenlegi gazdasági helyzetünknek. Egyrészt a lakáshiány válik napról napra érezhetőbbé, másrészt az ipar s ipari munkásság legnagyobb része e miatt van teljesen munka nélkül s ugyszólván napról napra tegeti életét.

Az a programnéküliség, melylyel e kérdéssel szemben az egész magyar társadalom áll, a legnagyobb aggodalommal kell, hogy eltöltsön bennünket. Nemzeti veszteség az ország munkaerejének értéktelen hevertetése ma, midőn minden termelőerőt és munkáskart a legintenzívben kellene felhasználnunk s foglalkoztatnunk.

Legszembetűnőbb akadályai az építkezések megindulásának a megfelelő munkáviszonyok, mert hiszen az amerikázás, fegyelmetlenség sehoism oly veszedelmes és káros, mint éppen az építkezésnél, az építkezési anyagok nehéz beszerezhetősége, vagy teljes hiánya s végül nem csekély mértékben az is szerepet játszik, hogy a magán tőke nem akar megmozdulni s a legnagyobb mértékben tartózkodik mindennemű beruházástól.

Ezeknek az állapotoknak a megszüntetésére tehát mindent el kell követnünk. A lakáshivatalokat mai formájában meg kell szüntetni s a már létező lakásügyi kormánybizottság mellett helyi építkezési bizottságokat kell felállítani. A tulajdonosnak a lakással való szabad rendelkezését fokozatosan kell helyreállítani. A köz- és magánalkalmazottak illetményeit akként kell megállapítani, hogy a változott viszonyoknak megfelelő lakbéréket fizethessék.

A lakásügyi kormánybizottság tartsa nyilván az ország építési anyagkészletét s a helyi lakásépítési bizottságokkal karöltve gondoskodik a felmerülő igények kielégítéséről, ügyeljen fel az építési anyagoknak az ország területéről való kivitelére, illetve gondoskodik azok ellenében behozatalról oly építkezési anyagokban, melyek az országban nem találhatók. Egyáltalán az építési anyagok forgalma és szállítása a legmesszebbmenő szállítási és behozatali kedvezményekkel mozditandó elő.

Gondoskodnunk kell a munka fegyelmeléséről, a társadalomnak békes együttműködéséről. A társadalmi rend elleni izgatásokat államérbékből kell ártalmatlanná tenni.

Végül a magántőkét megfelelő propaganda és felvilágosítás által, továbbá közvetlen olcsó hitelek nyújtása által arra kell szorítani, hogy végre e tekintetben megkezdje a munkát. Szakértők becslése szerint arany koronában még a mai drágaság mellett is olcsóbb az építkezési anyagok legtöbb részének ára, mint volt békében. E tekintetben leginkább a gazdátársadalommal szükséges a kellő kitanítás és felvilágosítás, mert náluk tapasztalható a legnagyobb közöny s tartózkodás e kérdéssel szemben, holott köztudomásu, hogy aránylag ez az osztály bírja el legkönnyebben a drágaságot.

A november 18-iki, Baross Szövetség által rendezett kongresszuson egyébként az építkezési probléma is kellő méltatásban részesül, még pedig egy oly kiváló szakember által, mint Czeglér Arnold építész, ki egyuttal a szegedi Baross Szövetségnek is az elnöke s lelkes irányítója.

Szökött rabok lopása. Botos Lajos és Komódi Lajos elítélt foglyokat, akik a debreceni kir. ügyészség fogházában töltik büntetésüket, kivitték munkára a guthi erdőbe. Mindenszentek ünnepén pihenőjük volt a raboknak. Botos és társa a pihenő alatt megszöktek s bementek Nyirmihályfalvára, ahol több lopást követtek el. Közben betértek a korezmába s kiszorakozták magukat, majd újra lopni akartak, ezuttal ruhaneműt, amely szarítai volt kitéve. Itt azonban megriasztották őket. Komódi ezután önként visszatért a guthi erdőbe és szabályszerűen jelentkezett főreinel, míg Bostost a csendőrök fogták el. Az eljárás megindult ellenük.

A Népszerű Főiskolai Tanfolyam szerdai és csütörtöki programját a hétfőn megkezdett s a közönség rendkívüli érdeklődésétől kísért előadások dominálják. Szerdán dr. Illyefalvi Vitéz Géza Rodbertusról és Lassalleról, a szocializmus vezéreiről beszél, dr. Tankó Béla pedig a világuézet problémáit fejtegeti. Csütörtökön dr. Tankó Béla harmadik előadása után dr. Hankiss János La Fontaine születésének háromszáz éves jubileuma alkalmából méltatja a nagy mesemondót s vetített képekben bemutatja Haranghy Jenő és francia művészek meseillusztrációit. A nyelvtanfolyamok szombaton megkezdődnek. Mindazok, akik eddig jelentkeztek, a csoportok megalkotása céljából legkésőbb péntek délig jelenjenek meg a jogi kari dékani hivatalban.

A Baross Szövetség debreceni fiókjának levelező tagjai e hó 11-én, szombaton délután hat órakor a Szövetség hivatalos helyiségében (Piac u. 8.) ülést tartanak. Ez ülésen ismerteti előttük a vezetőség az országos Baross-kongresszus nagy fontosságú programját.

39-esek bajtársi összejövetele. A volt 39-es bajtársak ma, csütörtökön este fél 9 órakor elesett hőseik emlékéért tisztelő összejövetelt tartanak az Albert-féle Belvárosi Vendéglőben (Városháza.) A vezetőség felkéri a bajtársakat, hogy az összejövetelen teljes számban jelenjenek meg, annál is inkább, mivel ezen az összejövetelen beszélnek meg és nyujtanak fölvilágosítást a folyó hó 26-iki ezredemléknap megtartását és József főherceg tabornagy ur. Ö Királyi Fensége ünnepélyes fogadtatását illetőleg.

Jugoszláviában kevés a szak-képzett vasutas. Belgrádból jelentik: Jugoszláviában szinte katasztrófalissá válik a szakképzett vasutasok kevés száma úgy, hogy hivatalos körökben attól tartanak, hogy hamarosan méltó versenytársa lesz Jugoszlávia Romániának, amely jelenleg tudvalevően vezet a vasúti szerezésétlenségek statisztikájában. A közlekedésügyi miniszter a helyzet megváltoztatása érdekében mozdonyvezetői tanfolyam rendezésével akar segíteni. Belgrádban négy hónapos mozdonyvezetői tanfolyamot létesítenek, amelyre két középiskolai és lakatos és fűtői gyakorlattal veszőknek fel jelentkezöket.

NAPONTA FRISS
hideg felvágottak,
 csemesajtok, desszertek,
 halkonszervek
 Piac u. 51.
 Telefon 70. **Csanaknál**

— Felkérjük helybeli és vidéki előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetésüket megújítani, nehogy kénytelenek legyünk lapunk küldését megszüntetni.

— Pénzügyi nyugdíjasokat érdeklő hirdetés van kifüggesztve a pénzügyigazgatóság hirdető tábláján, melynek megtekintése a pénzügyi nyugdíjasok (özvegyek, árvák) kiváló érdeke.

— Nyukosz-burgonya és bab osztása ma, 9 én (csütörtök) reggel 9 órakor veszi kezdetét az Arany-Bika előtti téren vagonból. Az osztás tart este 5 óráig. Elszállításáról mindenki maga gondoskodik. Elnökség.

— A 11 milliós sikkasztó. Jelentette a Hajdúföld, hogy a debreceni rendőrség letartóztatta Schwarzklein Béni 21 éves nagyszőlősi banktisztviselőt, aki 200 ezer szokol, vagyis több mint 11 millió korona elsikkasztása után megszökött Szatmárnémetiből. Schwarznál letartóztatásakor egy 150 ezer leiról szóló betéti könyvet is találtak. Schwarczot beszállították az ügyészség fogházába.

— Sulyos vádak alapján tartóztatták le Szepesit. Jelentette a Hajdúföld, hogy a rendőrség a debreceni kir. törvényszék vizsgálóbírójának utasítására letartóztatta Szepesi Albertet, aki a proletárdiktatura alatt a hajdúvármegyei direktórium tagja volt. Szepesit atkiserítették az ügyészség fogházába. Mint a Hajdúföld értesül, Szepesi ellen nyomós gyanúok alapján lázadás, hűtlenség, felassinság, igaztalan, gazdaság bűntette miatt indult eljárás. Szepesi továbbra is letartóztatásban marad.

— Panasz a lakáshivatal ellen. Debrecen város jog- és pénzügyi bizottságának tegnap délutáni ülésének végén Eklí József bizottsági tag kritizálta a debreceni lakáshivatalt. Vargha Elemér bizottsági elnök kérte Eklit, hogy írásban adja be panaszát a városi tanácshoz.

— Amikor többbe kerül a leves, mint a bus... Érdekes és a jugoszláviai viszonyokra jellemző esetet jelent nekünk belgrádi tudósítónk. Egy celjei kereskedő még 1920-ban 3686 osztrák korona értékű árut rendelt Bécsben, az árut azonban sehogyan sem tudta megkapni, bár a cég igazolta annak feladását. Néhány nappal ezelőtt a kereskedő a marideri vámhivataltól értesítést kapott arról, hogy elkallódtának vélt szállítmánya megkerült és átvehető. A kereskedő nagyon örült s boldogan kalkulálta magában a késedelmes szállításból várható hasznot: két esztendő alatt az áru értéke megszázsorozódott. Leesett azonban az álla, amikor a vámhivataltól megkapta a kimutatást arról, hogy mennyit kell fizetnie fekbár címén. Csak 288.000 szerb koronáról szólt a számla, úgy, hogy a kereskedő gondolkodási időt kért, kíváncsi-e a csomagot. Elvégre legfeljebb még két napi fekbért fizet, vagy veszni hagyja az elkésett szállítmányt.

— NAPSUGÁR vagyonmentő árverésre november hó 10-ig adhatók be tárgyak, Piac-u. 10. I. emelet alatt. Telefon 10-10. Árverés november hó 13-14 én.

— Schwartz Dórinét meglopták. Schwartz Dóriné Piac u. 71. szám alatti lakos fejelentést tett a rendőrségen, hogy éjjeli szokmányáról arany karkötő órá, pénz, előzőleg pedig nagymosás alatt levő több ruhanevet ismeretlen tettes ellopott. A tolvajt keresik.

— Felrobbant szén. Sulyos kimeneteli szerencsétlenség történt tegnap este Nyiregyházán. Ráskai Ferenc 13 éves fiúgyermek egy nagyobb darabb szentet tett a tűzre. A szén hirtelen meggyuladt, felrobbant s kiégette a fiú szemét. A fiút sulyos sérüléseivel beszállították a debreceni egyetemi klinikai telepre. Állapota sulyos, de nem életveszélyes. A vizsgálat eddigi adatai szerint valószínű, hogy a szén közzé való robbanóanyag, patron kerülhetett s emiatt következett be a robbanás.

— Zsebmetszők garázdálkodnak a zsbivásárban. Tegnap vakmerő zsebtolvajok garázdálkodtak a zsbivásárban. Molnár Jánosné máv. kolonias-beli lakos zsebéből 5 ezer koronát, Sallai Józsefné Erzsébet-utca 71. szám alatti lakos zsebéből pedig riküljét s 4500 koronát lopott el a zsebmetsző. A nyomozás megindult a tolvaj kézrekerítésére.

Színház

HETI MŰSOR:

Csütörtök: Boccaccio. C) bérlet. Péntek: Hattyu. D) bérlet. Szombat: Boccaccio. Bérletszűnet. Vasárnap délután: Lili báróné. Vasárnap este: Magdolna.

Színházak és mozgószínházak ösleményei:

Boccaccio Suppé gyönyörű melódiai csendülnek fel újra a mai C) bérletes előadásban. A Ha már enyem a slyved kezdetű románca és a többi szobnól-szebb ária valóságos elbűvölő halgatót. Voith Ilona, Timár, Földes, Kovács Terus, Hallassiné és a többiek is tudásuk legjavát adják. Szilgeli aktuális strófáit megérdemelt tapsok jutalmazták.

Holnap D) bérletben Kardoss Géza fel-léptével: HATTYU. Vasárnap délután Lili báróné.

Jön! Tűzriadó! Menekülés a lángtenger hullámaiból.

Vörösház detektívkaland 5 felvonásban, és Themis büntügyi regény 5 felvonásban ma utoljára az Apollóban.

Holnap pénteken a Vakondszövet ég az idei legnagyobb amerikai kalandor történet az Apollóban.

SPORT

Elmarad a mai DKASE-I. Törekvés mérkőzés. Az intézőbizottság a mai, csütörtök délután kitűzött DKASE-Nyiregyházi Törekvés bajnoki mérkőzés e marad, mivel a Nyiregyházi Törekvés nem akarja feladni a pályaválasztó jogát.

Biróküldés. A vasárnapi mérkőzések vezetésére a következő birókat küldte ki a bíróküldő bizottság. Nagyerdői pálya délután DTE-DEAC Balogh Imre, délelőtt DMTK ifjúsági, DTE ifjúsági Tamássy László, úgétetőri délután DVSC-DKASE Káldy Zsigmond.

A TÖZSDE

Magyar korona: 22.

Zürichi jegyzés:

	Nyitás	Zárás
Berlin	6	6 ¹ / ₂
Amsterdam	213.00	214.60
Newyork	546.50	549.—
London	2435.—	2428.—
Páris	35.05	35.10
Milánó	22.25	23.15
Prága	17.75	17.65
BUDAPEST	22	22
Zágráb	22.100	222.00
Vársó	0.350	0.350
Bécs	0.074	0.074
Osztr. bg.	0.075	0.075

Devizaközpont jegyzése

VALETÁK

Napoleon 9100, Angol font 11100-400, Leva 1700-180, Dollár 2500-575, Francia frank 160-65, Márka 3000-3500, Lira 105, Osztr. korona 325-40, Lei 1575-675, Sokol 78-82, Svájci frank 455-70, Korona dinár 8780-920, angol márká 1500-1600, Hollandi forint 980-992, Belga frank 148-165.

DEVIZÁK

Amsterdam 980-92, Bukarest 1575-675, Kopenhága 505-510, Krisztiania 455-65, London 11100-400, Berlin 30-35, Olaszország 102-07, Páris 160-65, Frága 78-82, Stockholm 673-88, Svájs 455-70, Bécs 325-3, Zágráb 940-980, Newyork 2500-2575, Vársó 15.00-16.00.

Terménytözsde.

Hivatalos árak: Buza 76 kilós tiszavidéki 10850-900, egyéb 10850-910, 78 kilós tiszavidéki 10950-000, egyéb 10900-000, rozs 7000-100, tak. árpa 7050-200, sör-árpa 7400-600, zab 6700-900, tengeri reepe 16000-17000, korpa 47:0-800.

Sertésjelentés.

Déi hivatalos. Ferencvárosi jelentés: Szabadvásári maradvány 563 sertés, — süldő és — malac, érkezett 142 sertés, — süldő, eladott 57 sertés és — malac. Árak: Zsirsertés fiatal nehéz 400-420, könnyű 315-380.

Zártvásári maradvány 1, nem érkezett semmi, nem adatott el semmi.

Villanytelep salak-kifuvározáshoz vállalkozókat keres.

Üzletszerző magas jutalék és fixfizetés mellett felvétetik. Ajánkozásokat a kiadóhivatalba kérek „Üzletszerző” jelgére

Hivjon meg ha van aranya vagy ezüstje eladó a legtöbbet én fizetek érte Kramer Simonffy utca 17.

Lapkihordó asszonyok fizetéssel felvétetnek lapunk kiadóhivatalában.

Tanuló lány fizetéssel felvétetik lapunk nyomdájában Piac utca 59. szám alatt.

Férfi és női KALAPOK ALAKITÁSÁT ES FESTESET SZAKSZERŰEN ES GYORSAN ESZKÖZÖLNEK KÉSZÁRU KAPHATÓ M. NAGY MIHÁLYNÁL Piac-utca 59. sz. alatt.

Patkányirtó szerek, mindenféle pipereszappanak, parfümök kölniszeszkek, fogkezes és hajápolószerek stb legolcsóbban beszerezhetők a Korzó Drogueriában Piac-utca 42. TELEFON 14-80

Apró hirdetések

Kifutó fiút este 6 órától 10 óráig való időre felvesz lapunk kiadóhivatala. Vasabro cs van eladó kisebb nagyobb mennyiségben lapunk kiadóhivatalában Piac-u. 59. szám. Cipő 44-es tiszta új eladó Darabos u. 44. sz. 5. ajtó. Óbort megvételre keresek 15-0 hektolitert. Ajánlatokat a kiadóba kérek az ár megjelölésével „Ó-bor” jelgére. Rikkancsokat magas fix fizetéssel és jutalékkal felvesz az Ujságterjesztő Vállalat Piac-u. 59. Butorított szobát keresek. Cím a kiadóban.

Bélyegzőgyár és vésőműtész PAULÓ I. Hattyú-utca 22. Telefon: 12-55.

Nehéz az élet, jó ruhába járni gondot ad, VÉGHEZ olcsón beszerezni tessék menni, hol kevésbé használt finom férfi ruhák állandóan kaphatók. Vár-utca 2. SZ. (Zenedével szemben)

Hirdetmény Közhírré teszem, hogy a Hajdudorogi Neptakarékpenztár Részvénytársaság által alapítottkéjének felelősségével kibocsátott több darab egyenként 320 korona névértékű részvény fog Hajdudorogon az 1922. évi november hó 14. napjának délelőtti 9-12 óra között a részvénytársaság üzlethelyiségében nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatul. Kikiáltási ár az egyes részvények 320 kor. névértéke, mely összegben alul azok eladatul nem fognak. Vevő a részvények azonnali birtokába lép. Hajdudorogon, 1922 nov. 4. KORTSMÁROS SÁNDOR ügyvéd mint a Hajdudorogi Neptakarékpenztár r. t. ügyésze.

Irodistanó felvétetik a Magyar Nemzeti Könyv és Lapkiadó-Vállalat Részvénytársaságnál Piac utca 59. szám. Pályázatok az igazgatóságához címezve a hivatalos órák alatt az üzletvezetőhöz adandók be, aki bővebb felvilágosítással szolgál.